

**Utdrag ur minnesberättelse från Albert Johansson, född 1867 i Askersunds
landsförsamling**

Intervjun gjordes i januari 1957, ursprungligen i Nordiska museets insamling "Folk berättar."

"Det fanns inte så mycket av livets överflöd i mitt barndomshem i Axelby. Därför fick vi barn börja göra skäl för oss så snart vi kunde. Arbete i en lugn rytm var melodin i mitt hem. Jorden skulle brukas och skörden bärgas på sommaren, milorna köras in och kolas på hösten och timmer och ved huggas på vintern.

Inne i stugan gick spinnrocken och vävstolen dunkade. Mor vävde blaggarns tyg. Det fanns inga oljelampor när jag var liten utan vi späntade torrvedstickor att lysa oss med. Jag har stått många kvällar och lyst far när han satt på bordet och sydde kläder åt oss.

Mina syskon gav sig ut i världen undan för undan, för att försörja sig. Till slut var det bara jag kvar och jag övertog gården vid Axelby (efter far 1897*). Jag måste då begära förskott på brukskontoret i Rönfors för att komma igång, Jag fick sålunda låna 800 kronor av bruket, för att kunna sätta upp med redskap och djur. Men den hösten körde jag in och kolade sex milor, så när kolen var levererad vid Rönfors och jag fått betalt, för en del annat arbete så var jag också skuldfri. Sedan var det bara att fortsätta på samma sätt livet igenom, och det gick ju bra. (...)

Förutom arbetet hemma och i skogen skulle det göras ett visst antal dagsverken för stället nere vid Laxå herrgård. Det kom då budsedel och då var det bäst att ge sig dit. På den tiden mejades gräset och skars säden med lie och kvinnfolket var med för att ta upp, eller räfsa ihop. Ett mansdagsverke betalades med en krona medan man för ett kvinnodagsverke betalade 50 öre. Vi levde under dessa dagar på matsäck som bestod av sill och potatis, fläsk och bröd, samt potatispannkaka. Mjölkk hade vi med i en flaska, eller också köpte vi vid herrgårdsladugården. Nattkvarter fick vi dagsverksstugan intill herrgården.

Skogen kring Axelby ägdes av bruket så den gav inte torparna någon annan inkomst än i form av vedbränsle. Men den gav ändå förtjänster genom att den gav arbete. Varje höst kolade jag sådär fem-sex milor. Det var ett ensamt och långsamt arbete att vaka vid dem. Och det kunde ha sina risker. En gång när jag skulle klubba en mila brast milkullen under mej, varvid jag slant ner i den heta milan med högra foten. Som tur var for jag bakåt utför milan, annars hade jag väl bränt upp mig. Det sved i foten så jag doppade den i en bäck som flöt förbi. Men det var inte så bra. Jag fick så ont, så jag måste åka ner till Laxå för att få skadan omsedd. Någon doktor sökte jag inte men det fanns en klensmed Söderlund i Laxå, som skötte brännskadan. Jag fick under tiden bo hos min syster Lovisa som var gift med faktor Björklund vid Valsverket.

Det tog sex veckor innan foten blev något sänär bra. Det var ju inte så vanligt att man sökte doktor för något på den tiden. När jag var liten brukade man i trakten av Axelby söka en klok gumma för sina krämpor. Hon bodde vid Grässjön och hette Maja. Hon lagade till mediciner och troddes kunna bota lite av varje. Nåja som tur var så hände det inga stora olyckor. Man fick ju lov att vara aktsam. Det var ju inte så lätt att få hjälp när en var ensam och man ville ju inte förlora några dagsförtjänster heller.

När vi körde kol till Røfors for vi i långa foror över Laxsjöarna. Det kunde ibland bli ett tjog körare i rad som stod vid kolhusen i Røfors i väntan på att få tömma kolryssen. Kolningen, skogshuggning och timmerkörning gav som sagt bra inkomster, så det blev så småningom litet på kontot hos "bruket."

När jag 1927 slutade vid Axelby för att köpa en gård i Bahult nära Hova, så behövde jag lite extra pengar för att rusta med. Jag for då upp till Røfors för att ta ut några hundralappar av det jag hade innestående på kontoret. Då tyckte förvaltaren att jag skulle ta ut alltihop eftersom jag flyttat från orten. Jag hade då ungefär 5 000 kronor på boken. Eftersom bruket gav fem procent när banken gav fyra så var det inte så dumt att ha dem på brukets konto.

Ja så var det då. Idag har jag det gott. Jag har hos en dotter och måg. Värme, mat, trivsel och god hälsa och till detta folkpension. Det är värt att glädjas åt."